

Šesti dan:
"Bože moj, zašto si me ostavio?"

145. Kroz dva posljednja dana razmišljali smo o dvama važnim sadržajima ispovijesti Crkve o Isusu Kristu: On je pravi Bog i pravi Čovjek. Sada se zapitajmo što za nas znači kada Crkva ispovijeda o Isusu Kristu "mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan, sašao nad pakao".

Događaj križa je najdublje samoočitovanje Božje. U njemu on konačno otkriva tajnu silu zla, "Sin" pobjeđuje tu moć snagom Duha Svetoga. Ti si bio prisutan u tom događanju: Isus Krist je i tebi otvorio novi pristup k Bogu. Kod čitanja sljedećih tekstova dopusti da spasenjska snaga njegove smrti uđe u tebe:

"Duša mi je sada potresena... Sada je sud ovomu svijetu, sada će knez ovog svijeta biti izbačen" (Iv 12,2 7.31). „A o šestoj uri tama nastaje po svoj zemlji - sve do ure devete. O devetoj uri povika Isus iza glasa: 'Eloi, Eloi lamasabahtani?' To znači: '**Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?**'... A Isus zavapi jakim glasom i izdahnu. I zavjesa se hramska razdrije nadvoje, odozgo dodolje. A kad satnik koji stajao njemu nasuprot vidje da tako izdahnu, reče: 'Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!'" (Mk 15,33-39).

1. *Što stoji u tekstovima?*

146. Za razumijevanje tekstova treba imati pred očima već ranije rečeno:

1. Grijeh je zloupotreba stvaralačke slobode i počinje s odbijanjem povjerenja Bogu (1,71; 11,77).
2. Posljedica grijeha je poremećaj odnosa čovjeka prema Bogu, prema sebi i prema drugim ljudima (1,79; 11,96-108).
3. U tim poremećajima odnosa na djelu je sila zla, koju čovjek sam po sebi ne može nadvladati (1,71; 11,88-95).

Dopusti da ova razmišljanja na tebi počivaju i čitaj izvještaj o Isusovoj smrti u spremnosti da te to spasenjsko događanje osobno dodirne.

147. U prvom od navedenih tekstova Ivan svjedoči da je Isus u iščekivanju svoje patnje bio "potresen". Prema kontekstu ova se riječ ne smije protumačiti samo psihološki. Ona se može prevesti također sa "zbunjen", "uznemirivan": Ivan misli ne samo da je čovjek Isus bio u strahu pred patnjom, nego također da je Isus uzeo na sebe sve "smetnje" koje je sotona, "gospodar ovoga svijeta" prouzročio i koje će prouzročiti.

To je još jasnije u drugom tekstu: prema predaji kod Marka (i Mateja) Isus je u svojem smrtnom času molio Psalam 22. koji započinje vapajem: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio? Daleko si od ridanja moga." Čovjek Isus osjeća se napuštenim ne samo od svojih učenika (Mt 26,56), nego i od samoga Boga. Njegova jedina blizina Bogu je njegovo povjerenje: "U tebe se očevi naši uzdaše, uzdaše se, i ti ih izbavi", kaže se u retku 5. psalma 22. Isus, kao jedini čovjek koji je bio bez grijeha, uzeo je i tebe u svoje najdublje povjerenje prema Bogu.

148. Ali Isus više k Bogu ne samo kao čovjek: njegov čovječiji "ja" je u dubini nošen od osobnog Ja" vječnoga "Sina". Isusova oprosna molitva kod Ivana sadrži prošnju: "Oče, proslavi mene kod sebe onom slavom koju imadoh **kod tebe prije negoli je svijeta bilo.**" (Iv 17,5).

Pod "proslavom" kod Ivana se misli na povratak Otkupitelja u svoju nebesku slavu koja započinje njegovom smrću. Na križu dakle više i vječni "Sin" Božji za Bogom, Ocem (usp. 11,42,65). On više prema nijemom nebu. Tog časa on ne čuje više "glasa" svoga Oca kao kod krštenja ili na Brdu preobraženja: "Ti si Sin moj, Ljubljeni!" (Lk 3,22; Lk 9,35). On ne dobiva nikakva odgovora:

Isusova patnja na križu bila jedogađanje i u samom Bogu.

Događaj križa objavljuje cjelovitu veličinu grijeha: on u svojem zadnjem izdanku vodi u "pakao" posvemašnjeg pomanjkanja odnosa. U ovo "kraljevstvo smrti" je sišao vječni "Sin" Božji, da sve ljude spasi od te smrti. Čovjek nije sposoban da **vlastitom snagom** iz njega iziđe. Čim više to pokušava, tim više podliježe "lukavstvima đavlovim" (Ef 6,11; II,77-79). Stoga je Bog učinio ono najviše što ljubav može učiniti. U svojem Sinu je uzeo tvoje mjesto i svoje mjesto zamijenio s tobom:

Isus Krist je na križu iz ljubavi prema tebi *uzeo tvoje mjesto*. On je zastupajući tebe pretrpio tvoje *poremećene* odnose prema Bogu.

Tako ti je otvorio *novi pristup* k Bogu, k tebi i k drugim ljudima.

2. Značenje za nas

149. U događaju križa Bog je u temelju sve ljude usmjerio prema sebi i darovao im novu slobodu. Pokušajmo u nastavku razmisliti o *jednom* središnjem vidu ovog sveobuhvatnog događaja koji očituje da svaki čovjek treba "otkupljenje" po Isusu Kristu. Pri tome nam postaje ujedno jasno što znači "opravdanje" Božje.

Čovječjoj biti pripada da čovjek štuje veću silu koja mu obećava sreću, daje smisao njegovom postojanju i od njega zahtijeva "polaganje računa" (1,5; 11,8). Bog je po Isusu Kristu skinuo sve sile koje "sputavaju" čovjeka i lažno obećavaju da će njegovu životu dati smisao! Po njemu je postavio svoju ljubav i svoje milosrđe jednom zauvijek kao konačnu instanciju koja daje smisao našem životu.

1. U svakom čovjeku je djelotvoran poticaj: ni o kome nisam ovisan osim o samome sebi. Ako živiš po tom načelu, moraš pokušati dati samome sebi smisao života. Budući da si sam sebi vrhovna instancija koja daje smisao, stalno stojiš pred zahtjevom da samome sebi dokažeš vrijednost i važnost svoje osobe: po rastu svojih ostvarenja, po povećanju ugleda i moći. Stalno stojiš pod prisilom da moraš svoju vrijednost samome sebi *dokazati*. Posljedica je toga stalno preopterećivanje samoga sebe koje konačno vodi k ubitačnom opterećivanju tvog odnosa prema samome sebi, prema drugima i prema Bogu.

2. Ako je *društvo* vrhovna instancija koja daje smisao, on da vrijedi načelo: tvoje postojanje je toliko *opravdano* koliko proizvodiš vrijednosti i surađuješ u napretku: proizvodi nešto i tvoj život ima smisla (11,3)! Toliko ugleda stičeš u svojoj društvenoj okolini, koliko si za nju vrijedan: tvoja vrijednost konačno nije u samome tebi, nego je moraš trajno dokazivati po svojoj koristi društvu. Gdje Bog nije vrhovna instancija, na njegovo mjesto stupa (u totalitarnim sistemima) bezimena središnja vlast. Pojedinaac se mora pred njom opravdati. Ovdje se jasno pokazuje društveno i političko djelovanje događaja križa.

Ako ne živiš iz odnosa prema Bogu, ti sam ili drugi ljudi postaju tvoja posljednja instancija pred kojom se moraš trajno opravdavati.

3. Što moram činiti?

150. 1. Budi siguran da Isusova smrt ima za tebe temeljno značenje: imaš novi ugled kod Boga i nećeš nikada više morati opravdavati sebe i svoju vrijednost pred sobom ni pred drugima. Bog te je jednom zauvijek uzeo kao svoje "dijete". Pred njim si važan i vrijedan. Ne treba stoga da sebe ili druge ičim uvjeravaš. Budi siguran: Bog će te i u neuspjehu bezuvjetno prihvatiti.

Ako pun povjerenja prihvatiš ovu poruku, nećeš ni u bezizlaznim situacijama potonuti u tami besmisla, tvoje "uskrsnuće" već je započelo!

2. Razmisli danas i o svojem odnosu prema društvenom sistemu u kojemu živiš. Kakvi zahtjevi su ti nametnuti? Prisila potrošnje? Prisile za bezobzirno vršenje moći i čežnja za dobitkom i profitom? Socijalna prisila na seksualno izživljavanje?

Kakve ideologije određuju sistem u kojemu živiš? Što bezgraničnija "sloboda pojedinca" („Ja odlučujem što treba da činim a što da propustim“)? Prisila da se podložim društvenoj središnjoj vlasti i njezinim planovima?

Moraš li se *opravdati* pred svojom okolinom na radnom mjestu i u obitelji, ako se ne prilagodiš društvenim prisilama i zahtjevima? Promisli:

Isus Krist je otvorio pristup k Bogu kao *jedinu* instanciju koja ne tlači, nego dariva vanjsku i nutarnju slobodu. *Nutarnja* sloboda od nametnutih zahtjeva društva omogućava kritičku i pozitivnu suradnju u razvoju društvenih sistema u kojima je *vanjska* sloboda i pravda utemeljena u društvenim ustanovama i koje za nju garantiraju.